

Reguli comune privind admisibilitatea, administrarea si aprecierea probelor – “Probele in procesul civil” (2)

Aceste reguli sunt aplicabile cu privire la toate mijloacele de proba si este dreptul comun in materie de probe.

Admisibilitatea probelor

1. Proba sa fie legala

Este permis orice mijloc de proba permis de legea civila si procesual civila. Partile nu pot crea un mijloc de proba. Mijloacele de proba din civil sunt: inscrisuri, martori, expertize, interrogatori, probe materiale, prezumtii, marturisirea, cercetare la fata locului.

- **Nelegalitati absolute** (ordine publica):
 - Contractul de donatie se incheie prin inscris autentic, altfel e nul absolut.
 - Contractul de asigurare trebuie sa fie incheiat in scris (nu e permisa proba cu martori).
 - Cererea de abtinere sau recuzare nu admite interrogatoriul ca mijloc de proba.
 - Daca un bun nu are valoare impozabila, proba valorii se face doar cu inscrisuri.
- **Nelegalitati relative** (ordine privata)
 - Admisibilitatea probei cu martori - partile o pot suplini printr-o conventie;

2. Proba sa fie verosimila

Proba nu trebuie sa tinda la dovedirea unor fapte imposibile sau ireale (altfel nu e admisa).

3. Proba sa fie pertinenta

Proba sa aiba legatura cu litigiul in cadrul caruia se propune. Legatura poate fi totala sau parciala.

4. Proba sa fie concludenta

Proba sa fie apta in a conduce la dezlegarea litigiului. Aceasta conditie poate sa dispara pe parcursul administrarii probelor (Instan?a poate reveni asupra unor probe încuviin?ate dac?, dup? administrarea altor probe, apreciaz? c? administrarea vreunei nu mai este necesar?. Instan?a este îns? obligat? s? pun? aceast? împrejurare în discu?ia p?r?ilor). **O proba nu poate fi concludenta (conduce la dezlegare) fara a fi si pertinenta (are legatura).** Astfel, pentru a conduce la dezlegarea litigiului, proba trebuie sa aiba legatura cu acesta.

Conditile de admisibilitate: pertinenta + concludenta => reprezinta conditia utilitatii probei.

Administrarea probelor

1. Propunerea probelor

Regula. Probele se propun, sub sanctiunea decaderii:

- de catre reclamant (inclusiv interventientii voluntari), prin cererea de chemare in judecata si prin raspunsul la intampinare (isi repositioneaza probatorul in functie de intampinarea paratului). De asemenea, daca reclamantul modifica cererea de chemare in judecata, in legatura cu aspectele modificate, va putea cere si probe. Modificarea cererii de chemare in judecata poate fi facuta numai la primul termen de judecata la care reclamantul a fost legal citat, iar ulterior doar cu acordul expres al tuturor partilor.
- de catre parat, prin intampinare;
- verbal, in cazurile prevazute de lege.

Sanctiune. Daca cererea de administrare a unei probe nu e facuta in termen, partea va fi decazuta din dreptul de a mai administra probe (norma de ordine privata). Totusi, partea decazuta va putea:

- sa se apere, discutand in fapt/drept temeinicia sustinerilor si a dovezilor adversarului;
- sa puna intrebari martorilor propusi sau sa ceara confrontarea martorilor;
- sa-si spuna punctul de vedere cu privire la expertiza adversarului.

Exceptii de la regulile propunerii probelor.

- Daca intampinarea nu e obligatorie, in citatia comunicata paratului se va mentiona obligatia de a-si formula apararile pentru primul termen, propunand probele de care intlege sa se foloseasca, sub sanctiunea decaderii indicata expres in citatie.
- Situatii exceptionale cand pot fi cerute:
 - Necesitatea probei rezulta din modificarea cererii de chemare in judecata.
 - Nevoia administrarii probei *reiese din cercetarea judecatoreasca si partea nu o putea prevedea*.
 - Repunerea in termen (partea invedereaza instantei ca nu a putut propune in termen probe din motive temeinice).
 - Administrarea probei nu duce la amanarea procesului (orice proba, mai putin expertiza; daca adversaul nu e prezent, nu se poate solicita proba cu interrogatoriul fiindca trebuie citat; proba cu martori se solicita daca acestia sunt in sala).
 - Exista acordul expres al tuturor partilor (tacerea celeilalte parti nu valoreaza consimtamant, altfel instanta invoca din oficiu exceptia tardivitatii).

Cel care se afla intr-una din situatiile exceptionale de administrare a probelor nu poate administra

proba singur. Faptul ca a dobandit dreptul la proba in aceste situatii exceptionale neste si dreptul la contraproba celeilalte parti asupra aceluiasi fapt. Daca partea adversa este prezenta, va putea solicita contraproba chiar la termenul la care se solicita proba.

Termene pentru incuviintarea peste termen a probelor (situatii exceptionale), sub sanctiunea decaderii de a-si mai administra proba:

1. Sa depuna lista martorilor in 5 zile de la incuviintarea probei;
2. Sa depuna copii certificate de pe inscrisuri cu cel putin 5 zile inainte de termenul fixat pentru judecata, daca s-a incuviintat proba cu inscrisuri;
3. Sa depuna interogatoriul in 5 zile de la incuviintarea acestei probe, doar in cazul in care interogatoriul trebuie comunicat (persoane juridice si parti aflate in strainatate);
4. Sa depuna dovada platii cheltuielilor necesare expertizei in 5 zile de la numirea expertului/termenul stabilit de instanta;

Aceste termene nu se aplica daca administrarea probei nu a condus la o amanare. Asadar, lista cu martori, inscrisurile, interogatoriul si dovada cheltuielilor se vor depune chiar in sedinta in care s-a incuviintat proba.

O parte poate renunta la probe, renuntare care este posibila conform principiului disponibilitatii, insa partea adversa poate sa isi insuseasca proba sau daca ea nu a face acest lucru, instanta poate dispune administrarea din oficiu a probei la care s-a renuntat.

Modalitati de atenuare a decaderii.

- Principiul "probele sunt castigate cauzei, nu partii" - fiindca partea se va putea apara, chiar si decazuta;
- Daca hotararea primei instantei este supusa apelului - partile pot solicita orice mijloc de proba, chiar daca a fost decazuta in prima instanta;
- Judecatorul poate propune probele pe care partile nu le-au propus, cu conditiile:
 - pentru judecator nu exista sanctiunea decaderii, astfel ca el poate propune oricand;
 - daca judecatorul propune probe din oficiu, trebuie sa puna in discutia partilor toate conditiile probelor.
 - partile nu pot invoca omisiunea instantei de a invoca din oficiu probe, fiind o facultate a acestuia;

2. Incuviintarea probelor

Incuviintarea probelor se face prin incheiere motivata, dupa ce s-a constatat indeplinirea conditiilor de admisibilitate a probei.

Continutul incheierii:

- faptele ce vor trebui dovedite;
- mijloacele de proba incuviintate;
- obligatiile ce revin partilor in legatura cu administrarea probelor.

Incheierea are dublu caracter:

1. Preparatoriu - sub aspectul utilitatii (pertinenta si concludenta probei)
2. Interlocutoriu - sub aspectul legalitatii si verosimilitatii

Viciile la incuviintare sau renuntare pot fi motiv *blana* de desfiintare a incheierii in calea de atac aapelului. In recurs nu se poate invoca fiindca se judeca doar elemente de procedura.

3. Administrarea propriu-zisa a probelor

a) Cheltuielile

Principiu. Partea care a solicitat o proba trebuie sa avanseze cheltuielile referitoare la administrarea acelei probe.

Probe propuse din oficiu sau de procuror. In aceste situatii, instanta va stabili cheltuielile de administrarea si partea care va trebui sa le plateasca, eventual ambele parti. Instanta se va ghida dupa regula in favoarea cui se administreaza acea proba, in general reclamantului.

Cazuri de suspenare a judecatii. Daca reclamantul nu plateste, judecatorul poate suspenda judecata:

1. Probe propuse din oficiu:

1. Instanta considera proba propusa din oficiu esentiala - daca reclamantul nu plateste, se suspenda si va incepe sa curga perimarea (judecata nu continua din motive imputabile reclamantului). Judecata se reia dupa ce plateste. Daca trece mult timp, poate fi obligat si la plata a 50% din taxa de timbru pentru repunere pe rol.
2. Instanta, vazand ca reclamantul nu-si executa obligatiile, nu va mai administra acea proba propusa din oficiu.

2. Probe solicitate de parti:

1. Neplata probei atrage decaderea partii din dreptul de a mai administra acea proba.

b) Locul administrarii probelor

Se face la sediul instantei, in camera de consiliu, incepand cu 1 ian 2019.

Exceptii:

1. **Comisia rogatorie** - de o instantă de același grad sau mai mică; este o derogare de la principiul nemijlocirii; este caz de prorogare de competență;
2. **Asigurarea dovezilor** - atunci când se face înainte de începerea procesului de fond - *in futuro*. Mai exact, situația în care există un pericol ca proba să dispare sau să fie greu de administrat în viitor, iar procesul pe fond nu a început. Aceasta probă e condiționată de existența unei urgente sau de acordul ambelor parti; este o derogare a la principiul nemijlocirii;
3. Probele administrative, dar ulterior a intervenit **perimarea** - nu are autoritate de lucru judecat, astfel că partile se pot folosi de probele din procesul perimat; este o derogare de la principiul nemijlocirii;
4. **Probele administrative de o instantă necompetență** (raman valabilă și pot fi refacute de instantă doar pentru motive temeinice);
5. Procedura administrarii probelor de către **avocati** sau consilieri juridici.

c) Reguli generale privind administrarea

1. Ordinea administrării

Este stabilită de instantă, întrucât legea nu stabilește o anumită ordine. De principiu, interogatorul se ia mai întâi.

2. Momentul administrării

Dacă se poate, chiar în sedință în care s-au incuviintat! Dacă nu se poate, probele trebuie administrative înainte de începerea dezbatelor pe fond.

3. Dovada și dovada contrara

Acestea vor fi administrative **pe cat posibil** în aceeași sedință. Una din regulile administrării probei cu martori este aceea că atât timp cât este audiat un martor, restul stau în afara sălii de sedință (nu atrage nulitatea).

4. Dispunerea cercetării la fata locului

Judecătorul se deplasează pentru a lua contact prin propriile simturi cu realitatea faptică a lucrurilor (folosita des în situații de vecinătate).

5. Incuviintarea probei cu martori

Situația când proba a fost incuviintată după primul termen de judecata. Dovada contrara poate fi cerută, sub sanctiunea decaderii, în aceeași sedință (dacă sunt ambele parti acolo) sau în sedință urmatoare (dacă nu e prezenta o parte).

6. Reguli speciale

Daca s-a amanat judecata din cauza unei probe cerute tardiv, legea impune administrarea probei in termene cat mai scurte (spre exemplu, in 5 zile de la incuviintarea probei sa depuna lista martorilor, daca cere proba cu martori).

Aprecierea probelor

Ca regula, nu exista o ierarhie a probelor, judecatorul fondului fiind suveran in aprecierea probelor.

Exceptii (legea stabileste o ierarhie a fortei probante a probelor administrate):

1. Actiunea in contestatia filiatiei (1 - certificatul, 2 - expertiza, 3 - orice mijloc);
2. Actiunea in stabilirea maternitatii (1 - certificatul, 2 - orice mijloace);
3. Posesia de stat conforma cu actul de nastere;
4. Timpul legal al conceptiunii (au prioritate mijloacele stiintifice);
5. *Stabilirea parternitatii (creata pe cale jurisprudentiala, judecatorul, prin bunul-simt, a creat o ierarhie).

Asigurarea probelor

Reprezinta mijlocul procesual ce permite administrarea probelor *in futurum*, adica pentru viitor.

Scop: conservarea dovezilor pentru a putea fi folosite intr-un proces viitor sau intr-un proces in curs, dar care nu a ajuns inca in faza administrarii de probe (se afla intr-o faza incipienta).

Reprezinta o **exceptie de la principiul nemijlocirii** (probele nu se administreaza de catre instanta care judeca fondul).

Formele asigurarii probelor: 1. constatarea unei probe; 2. constatarea unei situatii de fapt;

1. Constatarea unei probe (dovezi)

Conditii pentru solicitarea administrarii probei in avans:

1. **Probe ce pot fi asigurate** (marturia, expertiza, marturisirea, cercetarea locala, recunoasterea unui inscris);
2. **Interesul in asigurarea dovezii** - petentul sa dovedeasca ca proba ar putea fi utila in viitor;
3. **Urgenta** - pericolul ca proba sa dispara/sa fie greu de administrat in viitor;
 1. Exceptie - cand cealalta parte isi da acordul expres, nu mai e necesara conditia

urgentei;

4. **Nu ar mai putea fi administrata sau ar fi dificil de administrat** (imposibilitate totala sau parciala);
5. **Sa nu existe inca un proces sau procesul actual sa nu fi ajuns in faza administrarii probelor.**

Mentiuni speciale:

- Pozitia partii din cererea de asigurare de dovezi nu trebuie sa fie identica cu cea din procesul de fond
- In procedura asigurarii de dovezi nu se va cerceta admisibilitatea si concludenta, acestea se stabilesc de instanta de fond.

1.1. Procedura de solutionare

a) Instanta competenta:

- Pe cale principala - judecatoria in circumscripția careia se află martorul sau obiectul constatării;
- Pe cale incidentală - cand procesul deja a inceput, dar nu a ajuns in faza administrarii probelor (cererile incidentale se judeca de același complet);

b) Cuprinsul cererii

Pe langa cuprinsul cererii de chemare in judecata (art. 194), mai trebuie mentionate in plus:

1. probele a caror administrare este pretinsa;
2. faptele pe care doreste sa le dovedeasca;
3. motivele urgentei / acordul partii adverse.

c) Procedura de solutionare a cererii

1. Instanta comunica partii adverse o copie de pe cererea de asigurare a partilor.
2. Instanta va solutiona cererea in camera de consiliu, cu citarea partilor*.
 1. Exceptie - in caz de pericol in intarziere, instanta va putea incuviinta cererea si fara citarea partilor.
3. Intampinarea nu este obligatorie.
4. Timbrajul se face in cota fixa.
5. Cererea nu se regularizeaza, chiar si daca e facuta pe cale principala.

d) Solutii

- **ADMITE** - se pronunta o incheiere executorie - nu este supusa niciunei cai de atac.
- **RESPINGE** - se pronunta o incheiere - este supusaapelului in termen de 5 zile de la pronuntare (cu citare) / de la comunicare (fara citare).

Dupa ce se incuviinteaza cererea de asigurare a probei, urmeaza administrarea propriu-zisa a acestei probe.

Administrarea poate fi facuta de indata, la termenul la care s-a incuviintat cererea sau la un alt termen fixat in acest scop.

Administrarea probelor asigurate se constata printr-o *incheiere* care nu este supusa niciunei cai de atac.

e) **Cheltuielilor de judecata** cu administrarea probelor

Asupra lor se pronunta instanta care judeca procesul de fond. Daca nu va exista un proces, cheltuielile incumba asupra celui care a cerut asigurarea probelor.

2 Constatarea unei stari de fapt (dovezi)

Judecatorul va constata doar stare de fapt, nu probe.

Avantajul acestei proceduri este ca **procesul-verbal de constatare** intocmit de executorul judecatoresc este un act autentic si nu poate fi combatut decat prin inscrierea in fals (folosita des in litigii locative).

Conditii:

1. Obiectul constatarii sa fie o stare de fapt
2. Interesul in asigurarea dovezii
3. Urgenta - pericolul ca starea de fapt sa inceteze/sa se schimbe pana la administrarea probelor
4. Incuviintarea instantei - este necesara atunci cand, pentru constatarea starii, este necesar concursul adversarului/alte persoane si acestea nu isi dau acordul (instanta poate judeca si fara citarea *paratului* - se aplică *regulile generale de la solutionarea dovezilor*)

Cine constata? Competent este executorul judecatoriei din circumscriptia careia umreaza sa se faca constatarea.

Forma actului. Proces verbal de constatare are valoare de act autentic. Se comunica partii impotriva careia se face constatarea daca n-a fost citata.

Replace with
your logo

Revizio

Revizuire contract, redactare contract, negociere contract
<http://revizio.ro>

Cand se poate constata? In ambele proceduri, in caz de pericol de intarziere, asigurarea dovezii si constatarea starii de fapt poate avea lor chiar si in zile nelucratoare sau in afara orelor legale, insa numai cu *incuviintarea expresa a instantei*.